

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

DANSSTUDIES

EKSAMENRIGLYNE

GRAAD 12

2021

Hierdie riglyne bestaan uit 36 bladsye.

INHOUDSOPGAWE**Bladsy**

1. INLEIDING	3
2. JAARLIKSE ASSESSERINGSPROGRAM	4
3. ASSESSERINGSVEREISTES IN GRAAD 12	4
4. VRAESTEL 1: GESKREWE TOETSE EN EKSAMENS	5
4.1 Bloom se taksonomie	5
4.2 Kognitiewe en moeilikheidsvlakke	5
4.3 Voorbereiding van leerders vir die finale eksamen	7
4.4 Riglyne oor die formaat van Vraestel 1: Skriftelike eksamens	7
5. VOO-INHOUD IN ONDERWERP 1, 2 EN 3	13
5.1 Onderwerp 1: Veilige danspraktyk en gesondheidsorg	13
5.2 Onderwerp 2: Improvisasie, komposisie, choreografie (PAT)	13
5.3 Onderwerp 3: Dansgeskiedenis en-geletterdheid	14
6. KONSOLIDASIE EN HERSIENING	23
7. WENKE VIR INTERNE SKRIFTELIKE VRAESTEL	23
7.1 Opstel van vraestelle	23
7.2 Algemene riglyne vir interne nasien	24
7.3 Algemene riglyne vir eksterne nasien (NSS) Vraestel 1	24
8. VRAESTEL 2: EVALUERINGSSTAAK, EKSAMENS EN NSS-EKSAMEN	25
8.1 Evalueringstake	26
8.2 Praktiese eksamen	26
8.3 Voorbereiding vir die praktiese eksamen	28
8.3.1 Klaswerk	28
8.3.2 Solo	28
8.3.3 Improvisasie	28
9. ADMINISTRASIE VAN FINALE VRAESTEL 2 EKSAMEN EN MODERERING	29
10. REKORDDOUDING EN VERSLAG	30
10.1 Dave se Taksonomie	30
10.2 Nasienrubriek/Vlakbeskrywers	31
10.3 Punteomskakelings	32
10.4 Puntetaat	33
11. DANSERS MET ERNSTIGE SIEKTES OF BESERINGS	34
11.1 Riglyne vir navorsingsonderwerpe	34
11.2 Nasienkriteria	34
11.3 Onderwyser se verantwoordelikhede	35
11.4 Navorsingsnasienrubriek/Vlakbeskrywers	35
12. HULPBRONNE WAT VIR DANSSTUDIES GEBRUIK MOET WORD	36
13. SLOT	36

Akronieme

KABV	<i>Kurrikulum- en Asseseringsbeleidsverklaring</i>
VOO	Verdere Onderwys en Opleiding
NKV	Nasionale Kurrikulumverklaring
NSS	Nasionale Senior Sertifikaat
PAT	Praktiese Asseseringstaak
PVA	Program van Assesering
SGA	Skoolgebaseerde Assesering
JOP	Jaarlikse Onderrigplan

1. INLEIDING

Die *Kurrikulum- en Asseseringsbeleidsverklaring (KABV)* vir Dansstudies beskryf die aard en doel van die vak Dansstudies. Dit gee leiding aan die filosofie wat die basis is van die onderrig en assessering van die vak in graad 12.

Die doel van hierdie Eksamenriglyne is om:

- Duidelikheid te gee oor die diepte en omvang van die inhoud wat in die graad 12 Nasionale Senior Sertifikaat (NSS) -eksamen in Dansstudies geassesseer gaan word.
- Bystand te verleen aan onderwysers om leerders doelmatig vir die eksamens voor te berei.

Hierdie dokument gee aandag aan die finale graad 12 eksterne eksamen. Dit behandel op geen vlak die skoolgebaseerde assessering (SGA ('SBA')) of die praktiese assesseringstake (PAT'e), wat in 'n aparte PAT-dokument verduidelik word en elke jaar bygewerk word, nie.

Hierdie Eksamenriglyne moet gelees word saam met:

- *Die Nasionale Kurrikulumstelling (NKS) se Kurrikulum- en Asseseringsbeleidsverklaring (KABV): Dansstudies*
- *Die Nasionale Protokol vir Assessering: 'n Addendum tot die beleidsdokument, Die Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4 op die Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR) rakende die Nasionale Protokol vir Assessering (Graad R–12)*
- Nasionale beleid met betrekking tot die program- en promosievereistes van die Nasionale Kurrikulumstelling, Graad R–12
- Hersiene Graad 12 NKS Wysigings 2020
- Nasionale Herstelplan JOP graad 10–12 (Jaarlikse onderrigplanne)

2. JAARLIKSE ASSESSERINGSPROGRAM

Die jaarlikse assesseringsprogram is ontwikkel om formele assesseringstake regdeur die jaar te versprei. Die vyf formele take vir die jaar bestaan uit:

- **Taak 1, 2 en 3** is skoolgebaseerde assessering (SGA)
- **Taak 4** is 'n praktiese assesseringstaak (PAT)
- **Taak 5** is die einde-van-die-jaar finale eksamen

Taak 1, 2, 3 en 5 (beide skriftelik en prakties) moet by die skooleksamenroosters elke kwartaal ingesluit word en mag nie gedurende onderrigtyd plaasvind nie.

3. ASSESSERINGSVEREISTES IN GRAAD 12

- Een praktiese assesseringstaak (PAT) per jaar. Hierdie PAT tel 25% van die finale jaarpunt.
- Skoolgebaseerde assesserings (SGA) bestaan uit een skriftelike toets, een skriftelike eksamen (proef/voorbereidende) en twee evalueringstake. Die (SGA) tel 25% van die finale jaarpunt.
- Die finale eksterne NSS-eksamen in kwartaal 3 – Vraestel 2 en in kwartaal 4, Vraestel 1 bestaan uit 50% van die finale jaarpunt.

SGA 25%	PAT 25%	FINALE EKSAMEN 50%
----------------	----------------	---------------------------

Hieronder is die formele Assesseringsprogram vir Dansstudies uit die HERSIENE KABV-dokument, Hoofstuk 4:

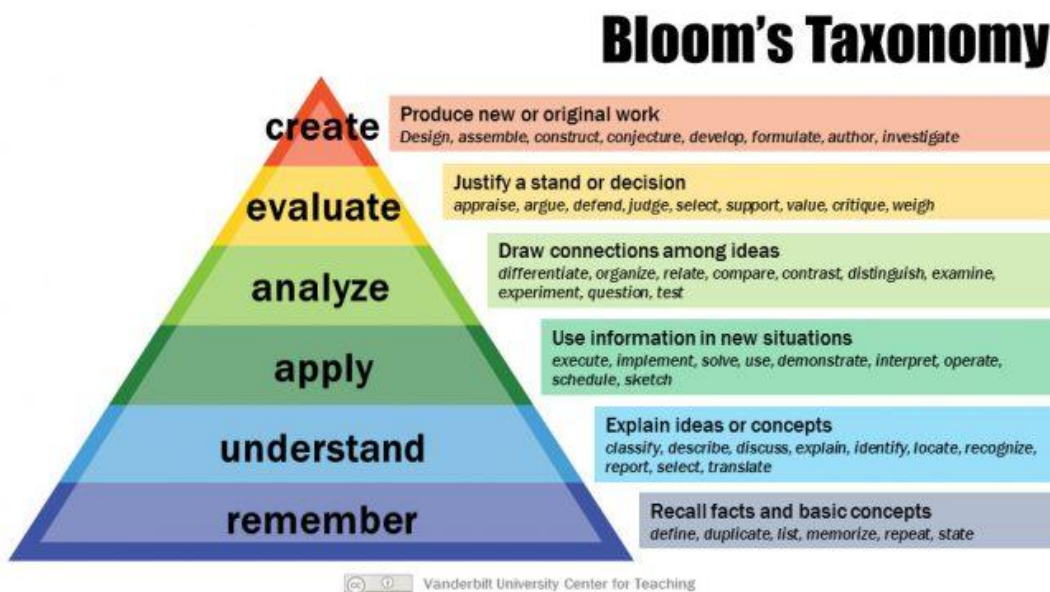
GRAAD 12 JAARLIKSE ASSESSERINGSPROGRAM VIR DANSSTUDIES			
SKOOLGEBASSEERDE ASSESSERING (SGA)			FINALE NSS-EKSAMEN
(Intern)			
Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
TAAK 1 Skriftelike toets 25 punte	TAAK 2 Geen Middel-van-die-jaar Skriftelike Eksamen nie	TAAK 3 Geskrewe Proefeksamen 150 punte (herlei na 100 punte)	TAAK 5 Vraestel 1 Skriftelike Eksamen 150 punte (herlei na 100 punte)
20%		30%	50%
Evalueringstaak 25 punte	Geen Middel-van-die-jaar Praktiese Eksamen	Evalueringstaak: Skyn praktiese eksamen 50 punte	Kwartaal 3 Vraestel 2 Praktiese Eksamen 100 punte
15%		35%	50%
SGA 100 punte = 25% (Prakties = 50% en skriftelik = 50%)			FINAAL 200 = 50%
TAAK 4 Praktiese Assesseringstaak (PAT) Praktiese Afdeling = 50 punte Proses = 30 punte kwartaal 1 Produk = 20 punte kwartaal 2 Skriftelike Afdeling = 50 punte Proses = 30 punte kwartaal 1 Produk = 20 punte kwartaal 2			
100 punte = 25%			
SGA 100 + PAT 100 + FINALE eksamen 200 =Totaal 400 punte			

4. VRAESTEL 1: SKRIFTELIKE TOETSE EN EKSAMEN

Alle skriftelike toetse en eksamens moet voorsiening maak vir kognitiewe vlakke en moeilikheidsvlakke wat inhoud, konsep, vaardighede en bekwaamhede, waardes, houdings en vermoëns van leerders insluit, soos hieronder getoon:

KOGNITIEWE VLAKKE	PERSENTASIE VAN DIE TAAK
Laer orde: Bloom se taksonomie: kennis en herroeping Denkproses: Feitlik en konseptueel	30
Middelorde: Bloom se taksonomie: begrip en toepassing Denkproses: Prosedureel	40
Hoër orde: Bloom se taksonomie: ontleding, evaluering en kreatiwiteit Denkproses: Metakognitief	30

4.1 Bloom se Taksonomie (om kognitiewe vlakke te lei)

4.2 Kognitiewe en moeilikheidsvlakke:

Vrae moet gestruktureer word om lae, medium en hoë kognitiewe vlakke in te sluit om vir alle leerders voorsiening te maak en moet 'n verskeidenheid soorte vrae hê om voorsiening te maak vir verskillende soorte intelligensie (bv. visueel en ontledings).

Die gewigstoekenning vir die teorievraestel is soos volg:
 Laag (30%)
 Medium (40%)
 Hoog (30%) vrae

Eksamen-/Toetsvraestelle moet met makliker vrae begin om leerders se selfvertroue op te bou. Sluit makliker laer-orde-vrae by 'n vraag in en bou op na moeiliker hoër-orde-vrae. Hieronder volg 'n algemene beskrywing van drie kognitiewe vlakke. Hulle kan by tye oorvleuel, bv. 'n mens kan op 'n graad 1-vlak en 'n graad 12-vlak ontleed.

VRAE MOET MET INHOUD VERBIND EN DIE LEERDERS SE VERMOË TOON OM KONNEKSIES BINNE EN OOR ONDERWERPE HEEN EN INHOUD VAN DIE KURRIKULUM TE KAN MAAK, BV.

- Fiksheidskomponente kan gekoppel word aan kwaliteit van die opvoering, tegniese vermoë, voorkoming van beserings, ens.
- Voeding en hidrasie kan gekoppel word aan opvoerkwaliteit, konsentrasie en fokus, beserings voorkoming, positiewe liggaamsbeeld, ens.
- Funksies van dans in die gemeenskap kan gekoppel word aan loopbane, voordele van dans, choreograawe, ens.

VLAK VAN KOGNITIEWE VEREISTE	TIPE KOGNITIEWE VEREISTE	VERDUIDELIKING VAN KATEGORISERINGS-VRAE WAT VAN KANDIDAVERWAG OM TE:	
Laag 30%	<p>Kennis</p> <p>Gestel op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laag maklik • Laag medium • Laag moeilik 	<ul style="list-style-type: none"> • Herroep • Beskryf • Lys • Identifiseer • Pas • Definieer • Verskaf byskrifte • Benoem 	<ul style="list-style-type: none"> • Herken • Reproduseer • Kies • Staat • Vul brekende woorde in • Waar en onwaar • Meervoudige keuse • Begrip, verander, gee voorbeelde, omskryf, herskryf, som op
Medium 40%	<p>Begrip en toepassing van die verwantskap tussen Konsepte</p> <p>Gestel op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medium maklik • Medium medium • Medium moeilik 	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer • Toepas • Verander • Demonstreer • Voor berei • Produseer • Wys • Ontleed • Vergelyk • Kontras 	<ul style="list-style-type: none"> • Aflei • Oorsig • Betref • Kies • Skei • Skryf in formaat: bv. Brief/resensie/ programnota/ biografie/media-verklaring/ lewensverhale
Hoog 30%	<p>Ontleding, evaluasie en kreatiwiteit</p> <p>Gestel op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoog maklik • Hoog medium • Hoog moeilik 	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer • Kombineer • Saamstel • Komponenteer • Skep • Besin • Ontwerp • Verduidelik • Genereer • Verander • Organiseer • Beplan • Herskik • Interpreteer • Regverdig 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteun • Hersien • Herskryf • Som op • Vergelyk • Sluit af • Kontras • Kritiek • Verdedig • Evalueer • Herorganiseer • Skryf in formaat: kreatief/innoverend met die aanbieding van inligting

MOEILIKHEIDSVLAKKE IN EKSAMENVRAE			
1	2	3	4
Maklik vir die verwagte graad 12- kandidaat om te antwoord.	Matig uitdagend vir die verwagte graad 12-kandidaat om te antwoord.	Moeilik vir die verwagte graad 12-kandidaat om te antwoord.	Baie moeilik vir die verwagte graad 12-kandidaat om te antwoord. Die vaardighede en kennis wat nodig is om die vraag te beantwoord, maak dit moontlik vir die topkandidate (kandidate met <i>uiters</i> hoë prestasie/vermoë te onderskei van ander kandidate met 'n hoë prestasie/vermoë).

'N HANDBOEK VIR EVALUERING en vergelyking van die kognitiewe uitdaging van Dansstudies Nasionale Senior Sertifikaat(NSS)-eksamenvrae, bl. 26. Opgestel deur Umalusi, die Eenheid vir Statistiese Inligting en Navorsing (SIN)

Definisie van 'n verwagte leerder: 'n 'Verwagte' kandidaat is 'n leerder wat die hele kurrikulum voldoende onderrig ontvang het deur 'n onderwyser wat gekwalifiseer is om die vak in 'n funksionerende skool te onderrig. Daar is baie ongelykhede in die Suid-Afrikaanse onderwysstelsel wat kan lei tot baie groot verskille in die implementering van die kurrikulum. Hierdie 'verwagte' leerder is dus nie 'n tipiese Suid-Afrikaanse graad 12-leerder nie; dit is 'n intellektuele konstruk ('n persoon wat jy jou voorstel/verbeel) wat jy moet verbeel/voorstel as jy die moeilikheidsgraad van 'n vraag beoordeel. Hierdie ideale 'verwagte' graad 12-leerder is 'n aspirasie-ideaal waar ons graag wil hê dat alle dansstudente in Suid-Afrika moet wees. (Umalusi-riglyne)

4.3 Voorbereiding van Leerders vir die Eksterne Geskrewe Eksamens

Om die graad 12-leerders voldoende voor te berei, moet die skriftelike eksamen in die derde kwartaal gebaseer wees op dieselfde beginsels en formaat as die finale eksterne skriftelike eksamen. (Kwartaal 2-Junie-eksamen is uitgeskakel as gevolg van die herstel van onderrig-en leertyd in die vak as gevolg van die Covid-19-inperkings).

4.4 Riglyne vir die Formaat van Vraestel 1 Skriftelike Eksamen

Die finale eksterne teorie-vraestel word ekstern deur 'n nasionale eksamenpaneel opgestel wat deur die Departement van Basiese Onderwys (DBO) aangestel is; deur 'n eksterne moderator gemodereer wat deur Umalusi aangestel is en deur 'n nasienpaneel wat nasionaal of provinsiaal aangestel is, nagesien.

Die geskrewe vraestelle vir kwartaal 2 en kwartaal 3 word intern opgestel en nagesien en ekstern (provinsiaal) gemodereer.

Die Dansstudies-vraestel word uit 150 punte opgestel en leerders het 3 uur om die vraestel te voltooi. Die meeste vrae moet uit die graad 12-kurrikulum geneem te word, soos in die *KABV*-kwartaalplanne uiteengesit. As gevolg van die verspreiding van die inhoud, is graad 10 en 11 boustene vir die ontwikkeling van die inhoud in graad 12.

Die eksamenvraestel moet 'n paar keusevrae bevat. Dit is 'n riglyn vir die moontlike formaat van die geskrewe vraestel en is nie 'n formule vir die vraestelle nie. Aangesien die kurrikulum breed is, is dit moontlik dat nie alle inhoud in een vraestel behandel word nie, maar dit is tog deel van die kurrikulum wat geleer moet word.

Die vraestel bestaan uit twee afdelings met 'n hoër gewigstoekenning vir dansteorie en dansgeskiedenis (60%), en 'n kleiner gewigstoekenning vir veilige danspraktyk en gesondheidsorg (40%). Daar kan 'n keuse wees in 'n vraag, bv. 1A en 1B.

AFDELING A: VEILIGE DANSPRAKTYK EN GESONDHEIDSORG = 60 PUNTE
ONDERWERP 1: Beraamde puntetoekenning per vraag**VRAAG 1: BESERINGS = 15 punte wat kan insluit:**

- **Tipes beserings:** verstuitings/verrekkings/frakture/gebreekte bene/tendonitis/ligamentbeserings/skeenspene
- **Oorsake:**
  - Dansomgewing, bv. vloer, temperatuur, ruimte, ens
  - Nie veilige dansoefeninge toepas nie
  - Verkeerde danstegnieke
  - Swak onderrig en leer
  - Oorgebruik/ooroefening/onvoldoende opleiding
  - Gebrek aan slaap/swak dieet/dehidrasie/stres/spanning
  - Liggaamsoorte en beperkings, beserings in die verlede
  - Gebrek aan/ontwikkelde fiksheidskomponente
- **Voorkoming:**
  - Veilige danspraktyk soos:
    - Doel, beginsels en prosedure vir opwarming en afkoeling
    - Korrekte postuur, houding en belyning/veilige gebruik van ruggraat/gewrigte
    - Toepassing van korrekte danstegnieke
    - Goed ontwikkelde fiksheidskomponente
    - Toewyding, fokus en konsentrasie
    - Gebalanseerde dieet/goeie hidrasie en die voordele vir dansopvoering
    - Ontspanningstegnieke
    - Fokus, konsentrasie en toewyding
- **Versorging/behandeling:**
  - Eenvoudige noodhulpbehandeling (RYKE)
  - Rehabilitasie/Alternatiewe behandelings
  - Langtermyngevolge van 'n besering en herstel (terugkeer na die dansklas)

VRAAG 2: FIKSHEIDSKOMPONENTE = 20 punte wat kan insluit:

- Definisie van 5 komponente (krag/buigsaamheid/kernstabiliteit/uithouvermoë/neuromuskulêre vaardighede)
- Hoe om elke komponent te ontwikkel (in die klas en buite die klas)
- Dinamiese en statiese rek
- Veilige strek en buigsaamheid/asemhaling
- Ontleding van die voordele van elke komponent ten opsigte van prestasie en tegniek
- Ontleed beelde oor hoe/watter komponente gebruik word
- Hoe fiksheidskomponente die prestasiegehalte/ingewikkeldheid van die beweging verbeter
- Gebrek aan fiksheidskomponente wat tot beserings lei

KEUSEVRAAG:**VRAAG 3: SPIERE EN ANATOMIESE AKSIES (opsionele inhoud) = 10 punte wat kan insluit:**

- Hoofspiere en groepe en hul aksies rakende dansbewegings
- Benoem/Herken/Ontleding/Identifiseer spiere/Aksies in beelde
- Tipes gewrigte en die anatomiese werking van gewrigte
- Spiere en veilige gebruik van die ruggraat -postuur, houding en belyning

OF

VRAAG 4: ALGEMENE GESONDHEIDSORG = 10 punte wat kan insluit:

- Algehele voordele van goeie voeding, insluitend die identifisering van hoe elke voedselgroep die danser/dansuitvoering kan bevoordeel
- Hidrasie/uitdroging en effek
- Voordele van dans vir algemene gesondheid (fisies en geestelik)
- Ongesonde gewoontes wat 'n danser se opvoering/fokus/konsentrasie kan beïnvloed
- Positiewe liggaamsbeeld en die gevolge van swak selfbeeld op die opvoering van 'n danser
- Stres, spanning en geestesgesondheid
- Ontspanningstegnieke en die voordele
- Toewyding/Konsentrasie en hoe dit beïnvloed kan word (positief en negatief)
- Ontwerp plakkate/strooibiljette/inligtingsbrosjures

VRAAG 5: DANSOPVOERING = 15 punte wat die volgende areas kan insluit:

- Hoe prestasiegehalte verbeter word deur:
  - Toepassing van beginsels in die hoofdansvorm/samesmelting van dansvorms
  - Toepassing van korrekte danstegnieke (veilige landing, kyk, gebruik van uitdraai, ens. van toepassing op die hoofdansvorm)
  - Opvoeringsvaardighede/ingewikkeldheid van beweging/bewegingskwaliteit/musikaliteit (fiksheidkomponente)
- Definisie van musikaliteit en maniere om dit te ontwikkel
- Hoe om die liggaam as instrument van uitdrukking te gebruik
- Verhoog- en klaskonvensies en waardes/gedragkode
- Inhoud, konsepte, vaardighede en bekwaamhede, waardes en houdings en die voordele van dans
- Toewyding tot daaglikse oefening, beweging, ander dansers, ens.
- Voorbereiding vir die finale danseksamen en nadenking oor wat in VOO-dansklasse geleer is.

AFDELING B: DANSGESKIEDENIS EN-GELETTERDHEID= 90 PUNTE**ONDERWERP 2: Beraamde puntetoekenning per vraag.****VRAAG 6: IMPROVISASIE EN CHOREOGRAFIE = 25 punte wat kan insluit:**

- Doel/Voordele van improvisasie, verskillende improviseringsmetodes, kontakimprovisasie en nadenking oor improvisasie-aktiwiteite wat in die klas/PAT-proses uitgevoer was.
- Werk met verskillende stimuli.
- Bestudering van die verhouding van dans tot gehoorinstellings: bv. gesproke woord, klankeffekte, natuurlike klank, gevinde klank, die hoorbare aspekte van dans, stilte.
- Definiëring, ontleding, opinie oor:
  - Danselemente wat die ontleding van beelde, PAT-proses en produk kan insluit
  - Choreografiese strukture/toestelle wat beelde, PAT-proses en produk kan insluit
  - Die gebruik van tegnologie en multidissiplinêre kunsvorme in dans
  - Die gebruik van nie-konvensionele/konvensionele/werfspesifieke opvoeringsruimtes in dans
- Nadink oor die choreografie PAT om proses en produk in te sluit.
- Keuse van gehoorinstellings vir dans.
- **Danselemente en choreografiese strukture wat in die PAT gebruik word. Albei elemente is gekoppel, bv.**

RUIMTE:

- Elke beweging/danswerk gebruik ruimte op die een of ander manier bv. beperkte ruimte, baie groot ruimte, gedeelde ruimte of die manier waarop die liggaam sy eie vorms in die ruimte maak.

Voorbeelde van verskillende maniere om ruimte te gebruik:

- **Positiewe ruimte:** ruimte waarin iets is
- **Negatiewe ruimte:** leë ruimte met niks daarin nie
- **Patroon:** 'n beweging wat op 'n voorspelbare manier herhaal word
- **Rigting:** die rigting waarna dansers kyk of die rigting waarin hul liggaam beweeg

- **Simmetrie:** verwys na 'n gevoel van harmonieuse en pragtige proporsie en balans. Gewoonlik dieselfde aan die een kant as aan die ander (spieëlbeeld)
- **Asimmetrie:** is wanneer die twee helftes van iets nie ooreenstem nie of ongelyk is/elke kant van die liggaam iets anders doen
- **Gekoppelde vorms:** vorms en vorms geskep deur twee dansers
- **Grootte:** die hoeveelheid ruimte wat gebruik word

TYD:

- Die element van tyd is nou verbind aan die element van die ruimte. 'n Danser kan nie deur die ruimte beweeg sonder om ook deur die tyd te beweeg nie. Tyd handel dikwels oor musiek en hoe die danser daarmee saamwerk.
- **Musikaliteit** is 'n belangrike aspek van dans. Deur te leer hoe om na musiek te luister en te interpreteer, sal help om musikaliteit te ontwikkel. Die volgende aspekte moet in ag geneem word by die evaluering van musikaliteit in dans:
  - **Stilte:** dit beteken nie dat 'n danser opgehou dans het nie. Dit skep spanning, opgewondenheid of fokus. Dit word gebruik om die aandag op iets te vestig of te beklemtoon.
  - **Duur:** die tydsduur wat 'n beweging gehou word of hoe lank dit neem om op te voer wat die dinamika van 'n beweging beïnvloed.
  - **Herhaling:** dieselfde beweging/motief baie keer binne 'n dans/reeks te doen. Dieselfde bewegings kan in elke volgorde of aantal kere herhaal word deur verskillende danselemente te gebruik om fokus en aandag vir 'n tema/boodskap/bedoeling te skep.
  - **Tydsverhoudinge:** bv. dansers wat in unison werk, skep 'n gevoel van harmonie, kanon, voor/na ander dansers, stadiger/vinniger as ander dansers, tydsberekening binne bewegings/kontakwerk/vennootskap, ens.
  - **Tydsberekening:** uitvoering van stappe/volgordes wat perfek ooreenstem met die maat van die musiek.
  - **Spoed:** hoe vinnig of stadig beweeg 'n danser.

Belangrike musikale terme wat verwant hou met tyd:

- **Tempo:** die spoed van die musiek wat bepaal hoe vinnig of stadig bewegings uitgevoer kan word. Die musiek kan vinniger word (musikale term is *accelerando*) of dit kan stadiger word (musikale term is *decrecendo*).
- **Meter/slae:** die tydmaatteken - hoeveel slae per maat. Dit is die gereelde konstante klop van die musiek.
- **Pas:** van die Latynse woord *passus*, wat 'n stap' beteken. Pas is 'n selfstandige naamwoord, wat beteken 'die snelheid waarmee iets gebeur.'
- **Ritmes:** die patroon van beklemtoonde en onbeklemtoonde slae in die musiek.
- **Gereeld:** gestruktureerd, herhalend, maklik, voorspelbaar, stabiel
- **Onreëlmag:** onvoorspelbaar, onseker, chaoties, ontstellend
- **Natuurlik:** voëls wat twiet, hartklop, reën, storms, ens.
- **Dinamiek:** dit is 'n ekspressiewe element van musiek, net soos in dans. Deur dinamika effektief gebruik help musikante om afwisseling en belangstelling in 'n musiekuitvoering te skep en 'n emosionele toestand of gevoel te kommunikeer wat dikwels geïnterpreteer word deur dansers met 'n ontwikkelde gevoel van musikaliteit.

Die twee basiese dinamiese aanduidings in musiek is:

- *p* of klavier, wat 'sag' beteken
- *f* of forte, wat 'hard of sterk' beteken
- **Toonhoogte:** hoe hoog of laag word 'n noot gespeel. Dit kan die emosionele reaksie op die musiek beïnvloed, bv. kalmerend of woest wat weer op sy beurt die danser se reaksie op die musiek sal beïnvloed.
- **Toonkleur:** 'n woord wat die toon of unieke kwaliteit van 'n klank wat 'n instrument maak, beskryf, bv. as jy dieselfde noot op 'n klavier of op 'n kitaar speel, sal elke noot sy eie toonkleur/klank hê wat die atmosfeer wat deur hierdie instrument geskep word, beïnvloed, wat weer op sy beurt die emosionele reaksie van 'n danser sal beïnvloed.
- **Melodie:** 'n groep note van verskillende toonhoogtes (hoe hoog of laag 'n noot klink) wat na mekaar gespeel word. Saam maak hulle 'n deuntjie op dieselfde manier as wat 'n groep woorde 'n sin maak. Dit is dikwels die melodie wat jy kan neurie, bv. *Veels geluk liewe maatjie*. Dit sal die frasering van bewegings beïnvloed.

- **Harmonie:** 'n mengsel van aangename musieknote wat saamgaan. Die stemming van die musiek beïnvloed dikwels die stemming van die dansers.
- **Poliritmes:** wanneer twee of meer ritmes gelyktydig plaasvind ('poli' beteken baie). Dit kan beïnvloed hoe verskillende afdelings van 'n dans op dieselfde tyd, maar in verskillende snelhede deur die dansers uitgevoer kan word.
- **Sinkopasie:** wanneer die swak of die halwe maatslag beklemtoon word. Word gereeld in jazz en dans gebruik. Dit skep 'n onverwagse reaksie op die musiek/is onvoorspelbaar, want dit volg nie die aksent van die musiek nie en werk tussen in die ruimtes van 'n maat.

KRAG:

- Dansers gebruik krag/energie om emosies oor te dra en boodskappe deur middel van beweging oor te dra:
  - **Aksent:** beklemtoon of stres 'n beweging. Dit kan gedoen word deur veranderinge aan die bewegingskwaliteit, krag, vlak of vorm.
  - **Gewig:** die gewig van die beweging. Dit wissel van lig tot swaar.
  - **Energie:** die toepassing van energie wat op die beweging toegepas word. Dit wissel van laag tot hoog.
  - **Krag:** die krag wat op die beweging toegepas word. Dit wissel van sag tot sterk.

Enkele voorbeelde van bewegingseienskappe:

- **Volgehoue:** bewegings wat deurlopend, konstant en vloeiend is.
- **Swaaiende:** bewegings wat swaai, skuif en soos die slinger is.
- **Opgeskort:** bewegings wat getrek, beweeg of hangend is.
- **Ineenstorting:** bewegings wat dikwels val, ontspanne, flou, flop of bevry is.
- **Perkussief:** bewegings is skielik, kappend, kronkelend en skerp.
- **Vibrasie:** hierdie bewegings is gonsend, onvas, wankelig of bewierig.

ONDERWERP 3: Beraamde puntetoekenning per vraag.**VRAAG 7: DANSGELETTEDHEID = 25 punte wat kan insluit:**

- Kort evolusie en ontwikkeling van die hoofdansvorm (verlede en hede)
- Ontwikkeling van dans in Suid-Afrika (verlede en hede)
- Eienskappe, beginsels en style van die hoofdansvorm en 'n vergelyking van twee dansvorme, waarvan een Afrika-dans moet wees.
- Funksies/doel/belangrikheid van dans in die samelewing (gekoppel aan loopbane ook)
- Beroepe wat verband hou met die dansbedryf
- Teater/Konsertdans teenoor sosiale/kulturele dans wat insluit hoe dans as simboliese taal gebruik word en die rol/funksie daarvan.

VRAAG 8: VOORGESKREWE CHOREOGRAWEN EN DANSWERK = 40 punte

Daar word van leerders verwag om ten minste een choreograaf en een danswerk uit die voorgeskrewe lys (Suid-Afrikaans of internasionaal) of die keuse van onderwysers van 'n danswerk (Suid-Afrikaans of internasionaal) te beantwoord wat deur die DBO-eksamen-/kurrikulumpaneel en Umalusi goedgekeur moet word as geskik/op die vlak van ingewikkeldheid wat vereis word vir graad 12-eindeksamens.

Die doel van hierdie vraag is om die leerders se vermoë om 'n danswerk krities te ontleed (visuele geletterdheid) te evalueer en opinies te vorm oor die sosiale/politieke invloede op die werke van die choreograaf, bydraes wat 'n choreograaf tot die dans en die samelewing gelewer het.

Hierdie vraag vereis dat leerders in spesifieke formaat skryf vir toegepaste kennis en skryfvaardighede, bv.

- Opstel
- Biografie/leuensverhaal van choreograaf
- Onderhoud (stel vrae en antwoorde)
- Artikels/resensies/persverklarings/blogs
- Programnotas, ens.
- Alle antwoorde moet bevestigde voorbeelde uit die danswerk verskaf.

AFDELING 8A: DANSWERK = 25 punte: Die fokus van hierdie vraag is vir leerders om krities 'n danswerk te kan evalueer/ontleed wat die volgende kan insluit:

- Bedoeling/invloede/sosiopolitieke rede(s) waarom die choreograaf hierdie danswerk geskep het.
- Gekoppel met funksies van dans in die samelewing.
- Kennis van die sinopsis/tema/storie/idee van die danswerk/hoe dit in bewegings-/produksie-elemente gekonseptualiseer is, wat die finale werk tot gevolg gehad het.
- Aantal kunstenaars/tonele/lengte/kere wat dit opgevoer is/gewildheid/erkenning, ens. van die danswerk.
- Produksie-elemente wat in die danswerk gebruik word, sluit in:
  - Beskryf hoe produksie-elemente gebruik is (toneelopset, rekwisiete, stelle, beligting, kostuums, spesiale effekte, ens.)
  - Ontleding van simboliese betekenis/hoe hulle die danswerk komplementeer/betekenis maak vir 'n gehoor/om die toneel/storie/idee/bedoeling voor te stel.
- Musiek/begeleiding/Klankeffekte, ens. van die danswerk wat insluit:
  - Komponis/orkes, ens.
  - Instrumentasie en effekte (bv. styl, genre, toonkleur/effekte van instrumente wat gebruik word om 'n atmosfeer te skep)
  - Evalueer hoe die musiek/begeleiding/lirieke die danswerk verbeter (ritme, tempo, dinamika, duur, tempo, stemming, atmosfeer, ens.)
- Bewegingswoordeskat wat in die danswerk gebruik word om die volgende in te sluit:
  - Styl, beginsels, gebruikte dansvorms/mengsels van style, gebare, motiewe, ens.
  - Simboliese betekenis van bewegings wat in die werk gebruik word om betekenis vir 'n gehoor te maak/om die toneel/storie/idee/bedoeling voor te stel
  - Mening oor die opvoervlak van die dansers/geselskap/impak van die opvoering op die leerder
- Sien Vraag 6 op bladsy 9 vir besonderhede oor danselemente en choreografiese strukture

AFDELING 8B: CHOREOGRAAF = 15 punte wat kan insluit:

- Historiese konteks van die choreograaf en hul bydrae tot die ontwikkeling van dans in die samelewing/impak wat hulle in die dansbedryf gemaak het.
- Dansgeselskap/e wat hulle geskep het of daarby betrokke was en hul invloede.
- Agtergrond/opleiding/invloede op hul professionele loopbaan.
- Styl/kenmerke van die choreograaf se danskomposisies, keuse/gebruik van produksie-elemente, musiek, programnotas, improvisasie, gebruik van dansers, ens.
- Toekennings, erkenning

5. VOO-INHOUD IN ONDERWERPE 1, 2 EN 3 om progressief ontwikkel te word oor die VOO-periode met toenemende kompleksiteit, kennisdiepte, begrip en die vermoë om inhoud in 'n gegewe scenario te kan konseptualiseer en toe te pas.

Die fokus moet wees op die ontwikkeling van hierdie areas in alle aktiwiteite:

- Inhoud
- Konsepte
- Vaardighede en bekwaamhede
- Waardes en houdings

5.1 Onderwerp 1: Veilige Danspraktyk en Gesondheid

- Die teoretiese/skriftelike gedeelte van die kurrikulum in Onderwerp 1 moet relevant wees en konsekwent toegepas word in die praktiese dansklas om leerders in staat te stel om 'n breë begrip en vermoë te ontwikkel om hierdie kennis op hul dans-/tegniese uitvoering toe te pas.
- Leerders moes oor die periode van drie jaar 'n woordelys van dansterminologie ontwikkel het wat hulle die vermoë bied om dansterme in vrae te herken, en om hierdie spesifieke terminologie in hul antwoorde te gebruik.
- Die inhoud van hierdie afdeling vorder vanaf graad 10–12 rondom herhalende/soortgelyke inhoud wat die leerder se kennis met elke jaar verdiep. Leerders moet in staat wees om 'n duidelike begrip te demonstreer en te kommunikeer oor:
  - Waardes, houdings, vaardighede en bekwaamhede in die dansomgewing wat verklaar hoe dit bydra tot dansuitvoering (toewyding, fokus, selfdisipline, leierskap, spanwerk, ens.)
  - Doele, beginsels en prosesse om op te warm en af te koel.
  - Beginsels en veilige gebruik van postuur, houding en belyning, gekoppel aan kernstabiliteit en die ruggraat.
  - Fiksheidkomponente en die bydrae daarvan tot hoë vlakke van dansopvoering en voorkoming van beserings.
  - Beginsels, kenmerke en styl/e van die hoofdansvorm.
  - 'n Basiese kennis van die skelet-, ruggraat- en gewrigsaksies. Die spiergroepe en aksies is 'n opsionele vraag, maar alle leerders moet verstaan watter hoofspiere/spiergroepe help om fiksheidskomponente te ontwikkel.
  - Dansbeserings, die oorsake daarvan, voorkoming, behandeling, langtermyngevolge en rehabilitasie.
  - Lewenstylkeuses, stereotipering en geestesgesondheidskwessies.
  - Voordele van goeie voeding en hidrasie vir dansoptredes, geestelike en fisiese welstand.

5.2 Onderwerp 2: Improvisasie, Komposisie/Choreografie (PAT):

- Die teoretiese/skriftelike gedeelte van die kurrikulum in Onderwerp 2 moet relevant wees en konsekwent toegepas word in die praktiese dansklas en PAT om leerders in staat te stel om 'n breë begrip te ontwikkel van die belangrikheid daarvan en die vermoë om hierdie kennis op hul choreografiese en opvoeringsvaardighede toe te pas.
- Leerders moes 'n woordelys van dansterminologie oor die periode van drie jaar ontwikkel het en in staat wees om dansterme in vrae te herken, asook om hierdie spesifieke terminologie in hul PAT-joernaal/refleksies en vraestelle te gebruik.
- Die inhoud van hierdie afdeling vorder vanaf graad 10–12.
- **Leerders moet in staat wees om 'n duidelike begrip te demonstreer en kommunikeer van:**
  - Verskillende maniere om stimuli, musiek, woorde, ens. te improviseer/gebruik.
  - Kontak improvisasie/werk saam met ander
  - Gebruik van improvisasie om 'n eie/unieke bewegingswoordeskat te skep
  - Danselemente (tyd, ruimte en krag)
  - Choreografiese strukture

- Hoe danselemente en choreografiese strukture gekoppel word en hoe dit die uitvoering en komposisie beïnvloed.
- Verskillende benaderings tot choreografie
- Die ontwikkeling van bewegingswoordeskat vir 'n danswerk
- **Leerders moet in staat wees om na te dink oor hul eie choreografieë (PAT) om die volgende in te sluit:**
  - Die gebruik van begin, eindig, klimaks, ens.
  - Keuse van uitvoeringsruimtes, (konvensioneel/nie-konvensioneel/werf spesifiek/film/video) ens.
  - Gebruik van produksie-elemente soos kostuums, stel, rekwisiete, beligting, musiekkeuse, verhoogopsette, ens.
  - Evaluering van hoe produksie-elemente, bewegingswoordeskat in hul danswerk simboliek gebruik om betekenis/storie/boodskap oor te dra.
  - Self/groep met betrekking tot leierskap, spanwerk en sukses in die werk, wat geleer is in die PAT-proses.
  - Hul ervarings met improvisasie, samestelling en voordele van improvisasie.
- Al die areas hierbo is nodig vir die ontleding van 'n danswerk en hierdie twee afdelings moet aanmekaar gekoppel word.

MUSIEK VIR DANS:

- Aangesien dans en musiek so nou onderling verband hou, is dit baie belangrik vir leerders om basiese kennis en begrip van musiek (gehoorinstellings) en die verhouding daarvan tot dans te hê. ***Om oorbelading te verminder, is die musiekgedeelte in al drie onderwerpe gegrond.***
- In tegniekklassie en tydens improvisasie word leerders blootgestel aan verskillende musiekgenres en ritmes sowel as gehoorinstellings soos klanke, stilte, natuurlike geluide, woorde om die volgende konsepte te ondersoek:
  - Hoe om musiek/begeleiding te kies vir hul PAT-choreografie (genre, instrumentasie, stilte, woorde, ens.)
  - Motiewe, frasering en instrumentasie te verstaan.
  - Hoe musiek/begeleiding/effekte die atmosfeer in dans verbeter.
  - Musikaliteit en maniere om dit te ontwikkel.
  - Komponiste en musikante. Hoe hul musiek bydra tot die danswerke wat bestudeer word.
- Sien Vraag 6 op bladsy 9 vir besonderhede oor danselemente en choreografiese strukture.

5.3 Onderwerp 3: Dansgeskiedenis en Geletterdheid

- **Die evolusie/geskiedenis** en ontwikkeling van hul hoofdansvorm (verlede en hede)
- **Identifiseer en vergelyk** ten minste twee dansvorms/-genres, een van hierdie dansgenres moet Afrika-dans wees ten opsigte van:
  - Eienskappe
  - Beginsels
  - Style
  - **LET WEL:** Leerders moet 'n diepgaande kennis hê van die beginsels, eienskappe en style van die hoofdansvorm wat hulle op skool leer.
- **Funksies en waardes van dans in die samelewing.** Leerders moet in staat wees om te besin oor waarom hulle dans/waarom ander dans, en in staat wees om die sosiale, kulturele, fisieke, emosionele, politieke en ekonomiese funksies en waardes van dans te identifiseer en te bespreek en die kuns van dans te kan voorstaan. Koppel aan die vergelyking van dansvorms/genres.
- **Beroepe** wat verband hou met die dansbedryf. Hierdie afdeling kan leerders help om hul toekoms te beplan. Koppel aan choreografe, funksies van dans in die samelewing en die navorsingstake wat in graad 10 en 11. gedoen word. Leerders moet in staat wees om die loopbaan en kwalifikasies/ervaring wat nodig is te definieer en verskillende beroepe te bespreek. Hoe om toegang tot finansiering vir tersiêre opleiding te kry.

- **Danswerke en choreograaf: Leerders moet aan die volgende blootgestel word:**
  - Ten minste **twee** danswerke gedurende die driejaar-VOO-periode.
  - Leerders moet die danswerke lewendig sien of op video/DVD/YouTube om hul dans- en visuele geletterdheid te ontwikkel. Dit is onmoontlik om 'n danswerk te waardeer sonder om dit te sien. Leerders moet die werk(e) baie kere sien om in diepte te ontleed/evalueer. Hulle moet kan herken wat die danswerk en simboliek binne die danswerk/e geïnspireer het en ontdek hoe die choreograaf die bewegings- en produksie-elemente gebruik om betekenis aan die werk te gee.
  - **Daar word aanbeveel dat graad 12-leerders die werk wat hulle in graad 11 geleer het, moet herhaal vanweë die onderbrekings van die skooljaar in 2020 en leemtes in kennis wat in 2021 ingehaal moet word.**
  - Onderwysers kan 'n Suid-Afrikaanse of internasionale danswerk en choreograaf kies uit die voorgeskrewe lys hieronder/oorspronklike voorgeskrewe lys, of hul eie keuse van danswerk en choreograaf ondersoek

LYS VAN VOORGESKREWE DANSWERKE EN CHOREOGRAWA: 2021

INTERNASIONALE CHOREOGRAWA	DANSWERKE
Alvin Ailey	<i>Revelations</i>
Christopher Bruce	<i>Ghost Dances</i>
George Balanchine	<i>Apollo/Jewels (Emeralds, Rubies, Diamonds)</i>
Jiri Kylian	<i>Wings of Wax/Stamping Ground</i>
Martha Graham	<i>Lamentation/Errand into the Maze</i>
Matthew Bourne	<i>Swan Lake/Cinderella</i>
Mats Ek	<i>Giselle/Swan Lake/Carmen</i>
Pina Bausch	<i>The Rite of Spring</i>
Rudi van Dantzig	<i>Four Last Songs</i>
William Forsythe	<i>In the Middle, Somewhat Elevated</i>
SUID AFRIKAANSE CHOREOGRAWA	DANSWERKE
Alfred Hinkel	<i>Cargo/I am Cinnamon/Rain in a Dead Man's Footprints/Bolero/Last Dance</i>
Carolyn Holden	<i>Blood Wedding/Imágenes</i>
Dada Masilo	<i>Swan Lake/Romeo and Juliet</i>
Gary Gordon	<i>Bessie's Head</i>
Gregory Maqoma	<i>Four Seasons/Skeleton Dry</i>
Mavis Becker	<i>Flamenco de Africa</i>
Sylvia Glasser	<i>Tranceformations</i>
Veronica Paeper	<i>Orpheus in the Underworld/Carmen</i>
Vincent Mantsoe	<i>Gula Matari</i>

LYS VAN VOORGESKREWE DANSWERKE EN CHOREOGRAWE: 2022–2023

SUID- AFRIKAANSE CHOREOGRAWE	DANSWERKE	INTERNASIONALE CHOREOGRAWE	DANSWERKE
Veronica Paeper	<i>Orpheus in the Underworld</i>	George Balanchine	<i>Apollo</i>
Vincent Mantsoe	<i>Gula Matari</i>	Alvin Ailey	<i>Revelations</i>
Alfred Hinkel	<i>Bolero/Cargo</i>	Martha Graham	<i>Lamentations</i>
Sylvia Glasser	<i>Tranceformations</i>	Christopher Bruce	<i>Ghost Dances</i>
Mavis Becker	<i>Flamenco de Africa</i>		
Hazel Acosta	<i>Blood Wedding</i>		
Gregory Maqoma	<i>Four Seasons/Skeleton Dry</i>		

NUWE WERKE MOET AAN DIE DEPARTEMENT VAN BASIESE ONDERWYS (DBO) VOORGELÊ WORD VOOR JULIE 2021 EN SAL EERS IN 2022 GEBRUIK WORD.

- Onderwysers mag na hierdie datum voortgaan om nuwe werke voor te lê vir goedkeuring, vir gebruik in 2023 en daarna.
- As onderwysers hul eie danswerke en choreografe kies, moet daar aan die volgende vereistes voldoen word:
  - Die danswerk moet verkieslik in die hoofdansvorm wees wat op skool geleer word om die leerder se begrip en ervaring van die beginsels/eienskappe en styl van hul hoofdansvorm te verdiep.
  - Dit moet 'n professionele danswerk wees van 'n herkenbare choreograaf/dansgeselskap en moet gunstig vergelyk met die ingewikkeldheid van die voorgeskrewe danswerke.

Die volgende moet by die voorlegging ingesluit wees:

1. 'n Video/DVD/YouTube van die volle danswerk wat gekies is vir goedkeuring.
2. Gedetailleerde agtergrond inligting/studienotas vir leerders oor die danswerk wat insluit:
  - a) Titel van die danswerk en naam van die choreograaf/dansgeselskap en of dit Suid-Afrikaanse of Internasionale werk is.
  - b) Dansgenre/styl(e) van die danswerk
  - c) Voorneme/rede waarom die werk gechoreografeer was
  - d) Oorsig/storie/tema/voorneme
  - e) Produksie elemente wat gebruik word en hul simboliese bedoeling
  - f) Danselemente en choreografiese elemente
  - g) Bewegingswoordeskat wat gebruik word en simboliek
  - h) Musiek/begeleiding/effekte, ens. wat ook insluit komponis/orkes/groep, genre, instrumentering wat gebruik word en hoe musiek/begeleiding/effekte, ens. die danswerk verbeter
3. Gedetailleerde agtergrondinligting/studienotas vir die leerders oor die choreograaf moet insluit:
  - a) Naam en land van oorsprong
  - b) Agtergrond inligting oor die ontwikkeling as 'n danser en choreograaf - lewensverhaal
  - c) Invloede op die choreograaf (sosiaal, polities, ens.)
  - d) Waarom die choreograaf die werk geskep het
  - e) Choreografe se bydra aan dans en die gemeenskap
  - f) Toekennings/erkenning, ens.
4. As DBO se evaluering van die voorlegging voldoen aan die vereistes en ingewikkeldheid van 'n graad 12-danswerk en -choreograaf, sal dit aan Umalusi gestuur word vir finale goedkeuring **voor die werk geleer kan word**. Hierdie inligting is noodsaaklik in die opstel van die nasionale eksamen vraestelle en vir die nasien van hierdie afdeling van die werk.
5. **Indien geen voorlegging/laat voorlegging gedoen word en onderwysers bestudeer 'n werk/choreograaf wat nie op die voorgeskrewe lys is nie en wat nie goedgekeur is nie, sal leerders geen punte ontvang in die finale NSS Vraestel 1 skriftelike eksamen nie.**

AANBEVEELDE NUWE WERKE VANAF 2022:**HIP HOP-HOOFDANSVORM:**

<http://boyblueent.com/>

Boy Blue is die uitstekende Britse **dans-** en hiphop-dansgeselskap van die Verenigde Koninkryk. Gelei deur medestigters Michael 'Mikey J' Asante en Kenrick 'H2o' Sandy.

Aanbeveelde werke:

1. *Karnival 2.0* Boy Blue Entertainment, gesteun deur die Jazz refreshed Sonic Orchestra stel voor *Karnival 2.0*

https://www.youtube.com/watch?v=WsxCG8pifv4enab_channel=Breakin%27ConventionBCTV

2. *Project Rebel* Boy Blue Entertainment: *Project Rebel* at Breakin' Convention 2017 LONDON, Sadler's Wells.

https://www.youtube.com/watch?v=rrjq_vbmO-Yenab_channel=Breakin%27ConventionBCTV

KONTEMPORÊRE HOOFDANSVORMS:

Crystal Pite: Kanadese choreograaf en danser. Gedurende haar loopbaan as choreograaf het Pite werke gechoreografeer vir wêreldbekende geselskappe soos Nederlands Dans Theatre, The Paris Opera Ballet, Ballet Jörgen, Ballet BC, Les Ballets Jazz de Montreal, Cullberg Ballet, die National Ballet of Canada, The Royal Ballet, Ballett Frankfurt, en Cedar Lake Contemporary Ballet.^[1] Sy het meer as 50 werke gechoreografeer, waarvan baie benoem is voor en verskeie toekennings gewen het.^[1] Tans bestuur sy haar eie maatskappy, Kidd Pivot.

The Statement: is 'n wig van realisme; koud en hedendaags. Ons herken beide die karakters en die taal as deel van ons wêreld en ons tyd.

Nederlands Dans Theater

https://www.youtube.com/watch?v=rragD1P34NAenab_channel=NederlandsDansTheater%28NDT%29

<https://criticaldance.org/nederlands-dans-theatre-1-the-statement-online/>

<https://vimeo.com/292967380>

Mthuthuzeli November: Hy in Kaapstad, Suid-Afrika, gebore en op 15-jarige ouderdom begin hy dans by die uitreikprogram, Dance For All. In 2011 het hy 'n beurs ontvang om die Kaapse Akademie vir Uitvoerende Kunste (CAPA) by te woon, waar hy in 2014 met 'n onderskeiding gegradueer het. Hy het sy eerste ballet vir Ballet Black in Julie 2016 gemaak en sy eie choreografiese platform, M22 Movement Lab, geskep waar hy saam met musikante, komponiste en ontwerpers nuwe choreografie vir toneel en film skep.

1. Ingoma (Song): is 'n samesmelting van ballet, Afrika-dans en -sang. Hierdie werk beeld 'n mylpaal in die Suid-Afrikaanse geskiedenis uit en stel die stryd van swart mynwerkers en hul gesinne in 1946 voor toe 60 000 van hulle dapper stakingsaksie onderneem het.

Ballet Black

<https://www.dailymaverick.co.za/article/2019-12-10-ballet-blood-sa-dancer-brings-miners-blood-sweat-and-tears-to-british-stage/>

<https://www.theguardian.com/stage/2019/mar/18/ballet-black-review-barbican-london-ingoma>

<https://www.mthuthuzelinovember.co.uk/m22works>

<https://web.facebook.com/BalletBlack/videos/2677339019170588/>

<https://balletblack.co.uk/events/the-derby-theatre/>

2. SUN - Rite of Passage: hierdie werk is 'n swerftog van 'n jong man wat sy weg na volwassenheid vind.

Cape Dance Company

Anne Teresa De Keersmaeker: gebore in 1960 in Mechelen, België, is 'n kontemporêre danschoreograaf. Die dansgeselskap Rosas (dansensemble) wat rondom haar gebou is, was van 1992 tot 2007 in La Monnaie in Brussel.

Rosas Danst Rosas

In 1983 het Anne Teresa De Keersmaeker haar internasionale deurbraak met *Rosas danst Rosas* gehad, 'n opvoering wat sedertdien 'n maatstaf in die geskiedenis van postmoderne dans geword het. *Rosas danst Rosas* is onomwonde vroulik: vier vroulike dansers wat herhaaldelik self dans.

https://en.wikipedia.org/wiki/Anne_Teresa_De_Keersmaeker

<https://www.youtube.com/watch?v=vLZExpGBOY>

BALLET-HOOFDANSVORMS:

Vaslav Njinsky: 'n Poolse balletdanser en choreograaf wat as die grootste manlike danser van die vroeë 20ste eeu beskou word. Gebore in Kiëf met Poolse ouers, het Njinsky in die Keiserlike Rusland grootgeword, maar homself as Pools beskou.

Petruschka: vertel die verhaal van die liefde en jaloesie van drie marionette. Die drie word deur die Charlatan lewendig gemaak tydens die Shrovetide Fair (Maslenitsa) in 1830 in Sint Petersburg, Rusland. Petruschka is lief vir die Ballerina, maar sy verwerp hom. Sy verkies die Moor. Petruschka is kwaad en seergemaak en daag die Moor uit. Die Moor vermoor hom met sy scimitar. Soos dit aand word styg Petruschka se spook bo die poppeteater uit. Hy skud vuis vir die Charlatan en stort dan in duie in 'n tweede dood. *Petruschka* bring musiek, dans en ontwerp saam as 'n verenigde geheel.

<https://www.youtube.com/watch?v=XvXIFKvpoOg>

Maurice Béjart: 'n Fransgebore danser, choreograaf en operaregisseur wat die Béjart Ballet Lausanne in Switserland bestuur het. Hy het 'n gewilde ekspressionistiese vorm van moderne ballet ontwikkel met groot temas. Hy het na sy dood Switserse burgerskap verkry.

Bolero: 'Solank dans as 'n ritueel beskou word, beide heilig en menslik, sal dit sy funksie vervul.' Hierdie beskrywing van dans, geneem uit Maurice Béjart se *Memoirs*, is 'n perfekte illustrasie van melodie, die mitiese rol van die solis in *Bolero*. Maurice Béjart, wat uit talle bronne geïnspireer is, het Hindoe- en Afrika-gebore geassosieer met dié van ontkleding. Die skynbare eenvoud van die choreografie dien as 'n spieël, wat die persoonlikheid van die danser openbaar.

Sedert die ballet in 1970 in die repertoire gekom het, het baie min kunstenaars die geleentheid gehad om op die beroemde rooi tafel te dans

https://www.youtube.com/watch?v=SS_WJmLGFrA

<https://www.theguardian.com/stage/2015/dec/30/ballerina-sylvie-guillem-bows-out-bolero-japan>

<https://www.youtube.com/watch?v=rybdgpCWk5I>

<https://www.bejart.ch/en/ballet/bolero/>

Adele Blank: 'n choreograaf, dansinstrukteur en regisseur van Free Flight Dance Company, wat sy in 1987 gestig het. Sy is opgelei, het opgetree, gehoreografeer en het op groot skaal klas gegee in klassieke ballet en kontemporêre dans, beide plaaslik en in die buiteland. Sedert die begin van die millennium het Adele se artistieke reikwydte baie verder gestrek as die gebied van die dans. Sy was verantwoordelik vir talle plaaslike en internasionale TV-advertensies, films, operas, fondsinsamelings en 'n aantal industriële teaterproduksies.

Nutcracker in the Kalahari Desert:

(Johannesburg/Mzansi ballet)

Die beroemde Russiese ballet word weer voorgestel en in gumboots en oorpakke opgevoer. Dit word gedans op Tsjaikofski se beroemde melodie, maar dit is nie die tradisionele Kersfees-*Neutkraker* nie: die Joburg-ballet het dit in die Kalahari-woestyn voorgestel tussen antieke Boesmanskilderye. Die wintertema is vervang met son-, sand- en kremetartbome.

Die rol van die Sugar Plum Fairy word gespeel deur 'n sangoma of tradisionele geneser, en die beroemde 'Russian Dance' word in oorpakke en gumboots opgevoer.

<https://www.thestar.com.my/lifestyle/culture/2014/09/22/south-africa-sets-nutcracker-in-the-kalahari-desert>

Kirsten Isenberg: opgelei deur Joanna Wright in die Oos-Kaap. Na skool het sy die UCT School of Dance bygewoon, waar sy 'n Baccalaureus in Musiek in Dans met Choreografie as hoofvak behaal het. Gedurende haar vier studiejare het Kirsten by Cape Town City Ballet gestudeer. Na voltooiing van haar studie in 2006 het Kirsten as voltydse kunstenaar by die balletgeselskap aangesluit. Tydens haar tyd by die balletgeselskap het Kirsten begin choreografeer vir die Cape Junior Ballet Company en lid geword van die fakulteit en een van hul inwonende choreografe. In 2009 het Kirsten as solis en repetisiemeesteres by Bovim Ballet aangesluit. Kirsten het daarna verskeie werke vir die Kaapstadse stadsballet geskep, asook talle teaterproduksies, kompetisies en onlangs die RAD-beurs vir 2010.

Of Gods and Men:

'n Neoklassieke stuk van 20 minute in drie bewegings. 'n Minimalistiese verhoog, eenvoudige kostuums en dramatiese en swaar musiek van Armand Amar en Philip Rombi dra alles by tot die teaterkwaliteit van die dansers se intense en dwingende toneelaanwesigheid. Hul ooglyn en fokus is deurdringend, terwyl die blou ondertoonbeligting die indringende lyne en betowerende vorms verhoog.

<https://adancersreview.wordpress.com/tag/kirsten-isenberg/>
<https://www.capetowncityballet.org.za/about-2/>

JAZZ-HOOFDANSVORMS:

Twyla Tharp: een van Amerika se belangrikste kontemporêre danschoreografe. Sedert sy in 1963 aan die Barnard College gegradueer het, het sy meer as 125 danse, vyf Hollywood-films gechoreografeer, twee Broadway-shows geregisseer en gechoreografeer, twee boeke geskryf en talle toekennings ontvang.

Movin' Out: is 'n jukebox Broadway-musiekblyspel uit 2002 met die liedjies van Billy Joel. Die musiekblyspel is uitgedink en geskep deur Twyla Tharp en vertel die verhaal van 'n generasie Amerikaanse jeugdige wat gedurende die 1960's op Long Island grootgeword het en hul ervarings met die oorlog in Vietnam.

<https://www.youtube.com/watch?v=-hnPBFtzapw>

<https://www.youtube.com/watch?v=m0CqPh-LZZU>
<https://www.youtube.com/watch?v=7hgzw5spUxc>

AFRIKA-HOOFDANSVORMS:

Gregory Maqoma: gebore in Soweto in 1973, en is een van die bekendste choreografe in Suid-Afrika. Sy belangstelling in dans het aan die einde van die 1980's ontstaan as 'n manier om sin te maak uit die groot politieke spanning in die gemeenskap waarin hy grootgeword het. Sy dansopleiding het in 1990 begin met Moving Into Dance, waar hy in 2002 assistent-artistieke direkteur geword het. Maqoma het internasionaal bekend geword as 'n bekroonde danser, choreograaf, onderwyser, regisseur en draaiboekskrywer. Hy het die Vuyani Dance Theatre (VDT) in 1999 gestig.

<http://www.unesco.org/new/en/culture/gender-and-culture/gender-equality-and-culture/the-report/interview-series/gregory-maqoma/>

Exit Exist. Maqoma, 'n bekende hoof van die Xhosa-nasie is in stryd met die Engelse oor die besit van vee in die Oos-Kaap. *Exit Exist* is 'n dansproduksie wat hierdie verhaal vertel terwyl dit die musikaliteit ondersteun wat die gees van die tyd opwek.

Kopiereg voorbehou

'Sonder twyfel was Maqoma die bekendste Xhosa-opperhoof in die 19de-eeuse grensoorloë in Suid-Afrika. Hy is in 1798 gebore en was die Regterhandseun van Ngqika, die koning van die Rharhabe-afdeling van die Xhosa-nasie. Onversetlik gekant teen sy pa wat die land tussen die Vis- en Keiskammarivier tot by die Kaapkolonie gesedeer het, het Maqoma toegewyd geraak om sy voorvaderlike huis te herwin'. <https://www.sahistory.org.za/people/chief-maqoma>

<https://www.dansenshus.com/en/articles/om-koreografen>

<https://www.youtube.com/watch?v=qkurLnSagX4>

<https://www.youtube.com/watch?v=SPOwuUvXug>

<https://www.youtube.com/watch?v=ANhWgmlwvZ8>

https://www.artlink.co.za/news_article.htm?contentID=8488

https://www.redcat.org/sites/redcat.org/files/event/linked-files/2012-06/10.21-25.09_Maqoma.pdf

6. KONSOLIDASIE EN HERSIENING

- Kurrikulumdekking van die drie teorie-onderwerpe moet voltooi word teen Julie/Augustus, om tyd te maak vir konsolidasie en voorbereiding vir die proef skriftelike eksamen.
- Leerders moet aangemoedig word om te oefen om vorige eksamenvraestelle te beantwoord. Hierdie vraestelle is op die DBO-webtuiste <https://www.education.gov.za>.
- Leerders moet hulle antwoorde met die nasienriglyne (ook op die webtuistes beskikbaar) vergelyk, om te sien watter antwoorde van hulle verwag word ten opsigte van die kognitiewe en moeilikheidsvlakke (laag/medium/hoog) en die hoeveelheid inligting wat verwag word.
- Onderwysers moet geleentheid bied vir bespreking om leerderwoordeskat en begrip te ontwikkel, inhoud te koppel en verbindings te maak.
- Leerders moet aangemoedig word om die volgende te doen:
  - Lees en skryf elke week om leer om te begryp te verbeter
  - Nadink/Besin oor die werk wat in die PAT behandel word om vrae oor onderwerp 2 voldoende te kan beantwoord
  - Oefen om duidelik, samehangend en in diepte te skryf vanaf graad 10 en in staat wees om relevante inligting te selekteer en menings te gee wat hul antwoorde staaf.
  - Pas hul kennis toe op betroubare take, bv.
    - Skryf 'n resensie, opstel, biografie, lewensverhaal, ens.
    - Ontwerp programnotas/plakkate/strooibiljette, ens.
    - Berei 'n onderhoud voor
    - Berei 'n voorlegging voor
    - Skryf 'n artikel vir 'n tydskrif/koerant
    - Beplan 'n opvoering, ens.

7. WENKE VIR INTERNE SKRIFTELIKEVRAESTELLE

7.1 Opstel van Vraestelle

- Stel vooraf eksamen-/eksamenvraestelle op, verkieslik aan die begin van elke kwartaal, aangesien dit die onderrig sal lei en die kurrikulumdekking vir die kwartaal sal verseker.
- Vraestelle en nasienriglyne moet elke kwartaal intern gemodereer word/deur die Departementshoof/skoolhoof in elke skool om kwaliteit te verseker.
- Kernkonsepte/ -areas vir al drie die onderwerpe wat in die toets- /eksamenvraestel ingesluit moet word.
- Verskaf verwagte antwoorde/alternatiewe antwoorde in die nasienriglyn soos elke vraag opgestel word. Die nasienriglyn moet oopkop wees en uiteenlopende antwoorde/opinies en kennis bied.
- Stel vas of die punttoekenning per vraag realisties en relevant is (hoeveelheid inhoud wat in die handboek verskaf word).
- Gebruik eenvoudige leerdervriendelike taal sowel as toepaslike dansterminologie.
- Verseker dat leerders die vraestel binne die gegewe tydsbestek kan voltooi.
- Gaan vertalings noukeurig na; albei weergawes moet dieselfde bevraag.
- Die vraestel moet 'n paar keusevrae hê om leerders die geleentheid te bied om te antwoord op wat hulle die beste weet/verstaan/ervaar het.
- Verseker dat dieselfde inhoud nie in verskillende vrae/afdelings herhaal word nie, of gee antwoorde op 'n ander vraag nie.
- As u beelde gebruik, moet dit duidelik wees as dit in die vraestel weergegee word.
- Sluit rubrieke in indien die vraag 'n totale evaluering van die antwoord vra.

7.2 Algemene Riglyne vir Interne Nasien

- Nasienriglyne moet gedetailleerde inligting bevat oor hoe punte vir elke vraag toegeken moet word, asook alternatiewe/onverwagte antwoorde.
- Die nasienriglyne moet volledig en duidelik wees.
- Vermy die toeken van punte vir oppervlakkige antwoorde/antwoorde wat nie aandag gee aan die werklike vraag of kognitiewe/moeilikeheidsvlak wat in die nasienriglyn vereis word nie.
- Maak gedetailleerde aantekeninge in die nasienriglyn om as terugvoer vir leerders te gebruik, asook om die opstel van toekomstige vraestelle te verbeter.

7.3 Riglyne vir Eksterne Nasien – NSS Finale Eksamenvraestel 1

- 'n Provinsiale/DBO-eksamenpaneel vir nasieners sal vir beide tale aangewys word.
- Nasienriglynbesprekings sal plaasvind voordat die vraestel nagesien word om die geldigheid van die vraestel te evalueer/alternatiewe interpretasies/antwoorde wat nie deur leerders verwag word nie.
- Die nasienriglyne word aangepas om voor-nasien besprekings na te kom voordat die finale nasien begin.
- Nasieners merk vraag vir vraag vs. heel papier om vas te stel wat die standaard is wat nodig is vir elke vraag/konsekwentheid in die nasien.
- Kandidate verbeur punte as hulle nie in die vereiste formaat geskryf het nie, bv. resensie/opstel/persverklaring, ens.
- Leerders word nie gepenaliseer vir verkeerde spelling nie, tensy die woorde/skrif onontsyferbaar is.
- Kandidate kry nie die volle punte nie, tensy hulle aan al die vereistes in 'n vraag voldoen het.
- Nasieners merk volgens die kognitiewe/moeilikeheidsvlak wat vir elke vraag verwag word. Volpunte sal nie toegeken word vir antwoorde wat op lae vlak beantwoord word vir hoë vlak vrae nie.
- As keuses in vrae aangebied word en kandidate albei vrae beantwoord, sal slegs die eerste antwoord nagesien word.
- Nasieners sal punte positief eerder as negatief toeken, dit wil sê punte word vir korrekte inligting gegee en word nie afgetrek as verkeerde inligting ook gegee word nie.
- Geen halwe punte word toegeken nie.
- Nasieners sal die volledige antwoord evalueer om vas te stel wat die kandidaat ken en daarvolgens punte toeken; kandidate het moontlik meer inligting in een afdeling verskaf as in 'n ander afdeling.
- 'n Gedeelte van alle kandidate se vraestelle word gemodereer deur hoofnasiener(s) en die interne moderator van elke sentrum.

8. VRAESTEL 2: EVALUERINGSTAAK EN EKSAMENS/NSS EKSAMEN

8.1 Evalueringstaak

- In **kwartaal 1** word die evalueringstaak deur die onderwyser gebruik om konstruktiewe, kritiese terugvoer te gee wat daarop gemik is om vaardighede, bekwaamhede, konsepte, kennis, houdings en waardes vir elke leerder te verbeter.
- Onderwysers moet die volgende in ag neem by die evaluering van elke leerder:
  - Die vermoë om die gewenste houdings en waardes te vertoon
  - Konsekwent met verloop van tyd
  - Selfmotivering

Die tabel hieronder toon vordering in die ontwikkeling van hierdie bekwaamhede:

GRAAD 10	GRAAD 11	GRAAD 12
<ul style="list-style-type: none"> • Groet van onderwyser, gelykes en waardering • Respek vir ander en die dansruimte • Versorging • Toepassing van die gedragskode • Werk effektief as individu en met ander as lede van 'n span • Die identifisering en oplos van probleme en die neem van besluite met behulp van kritiese en kreatiewe denke • Ontwikkeling en verbetering 	<ul style="list-style-type: none"> • Toewyding • Gebruik van ruimte • Klas- en eksamenetiket • Om veilig saam met ander te werk • Werk effektief as individu en met ander as lede van 'n span • Die identifisering en oplos van probleme en die neem van besluite met behulp van kritiese en kreatiewe denke • Ontwikkeling en verbetering 	<ul style="list-style-type: none"> • Selfdisipline • Stiptelikheid • Bereidheid • Verantwoordelikheid • Toewyding tot ander • Toewyding tot beweging • Verhoogkonvensies • Werk effektief as individu en met ander as lede van 'n span • Die identifisering en oplos van probleme en die neem van besluite met behulp van kritiese en kreatiewe denke • Maats positief beïnvloed • Ontwikkeling en verbetering

- In die **derde kwartaal** evalueringstaak doen leerders 'n **skyn praktiese eksamen** en maak gebruik van die finale eksamenpuntelys en rubriek. Dit sal die leerders se begrip van die finale praktiese eksamenvereistes verdiep en die gereedheid van die eksamen help. Die evalueringstaak kan ook vir die publiek of graad 10 en 11-Dansstudies-leerders uitgevoer word voor die finale NSS-eksamen.
- Die finale NSS-praktiese eksamens moet tussen **Augustus en September** in kwartaal 3 plaasvind en nie langer as ses weke duur nie.
- Provinsiale eksamenafdelings stel 'n eksterne nasienpaneel van minstens drie nasieners aan wat die volgende insluit:
  - Provinsiale interne moderator - Vakadviseur /Senior kurrikulumbepanner/amptenaar deur DBO aangestel
  - Provinsiale hoofnasiener – hoofonderwysers
  - Nasiener(s) - lei onderwysers/onderwysers (om ten minste een kundige in die betrokke danshoofvak in te sluit)

<p>Solo = 30 punte Lae orde = Maksimum van 9 punte moet toegeken word:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herroeping van solo • Korrekte lengte • 'n Begin en 'n einde <p>Middelorde = Maksimum van 21 punte moet toegeken word:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Soos hierbo plus: • Toepassing van korrekte tegniek, beginsels van hoofdansvorm • Ontwikkelde fiksheidkomponente • Ingewikkeldheid van beweging • Aanbiedings/selfvertroue en reproduksie van ritmes <p>Hoër orde = Maksimum van 30 punte moet toegeken word:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Soos hierbo plus: • Opvoering en bewegingskwaliteit • Ingewikkeldheid van beweging in 'n gevorderde vlak • Oplettendheid van detail • Kreatiwiteit/eie interpretasie van genre/styl • Toewyding, fokus 	<p>30% van totale punte</p> <p>40% van totale punte</p> <p>30% van totale punte</p>
<p>Ongesiene improvisasie = 20 punte Lae orde = Maksimum van 6 punte moet toegeken word:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sukkel om 'n stimulus te interpreteer en konseptualiseer/interpreteer • Voltooi die improvisasie aktiwiteit <p>Middelorde = Maksimum van 14 punte moet toegeken word:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Soos hierbo plus: • Interpretasie van stimulus probeer • Bewustheid van musiek/begeleiding • Gebruik van danselemente <p>Hoër orde = Maksimum van 20 punte moet toegeken word:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Soos hierbo plus: • In staat om 'n onvoorbereide stimulus/musiek/begeleiding kreatief te interpreteer • Het ervaring/ontwikkelde vaardighede in improvisasie • Kreatief/verbeeldingryk/innoverend/neem risiko's • Deurgaans toegewyd/baie innemend • Bewustheid van ander/self/selfvertroue en fokus 	<p>30% van totale punte</p> <p>40% van totale punte</p> <p>30% van totale punte</p>

8.3 Voorbereiding vir die Praktiese Eksamen

7.3.1 Klaswerk

- Gedurende die driejaar-VOO-fase moes leerders geleidelik 'n **volledige** tegniese klas in hul danshoofvak ontwikkel het om tegniek, beginsels en styl van die dansvorm in te sluit.
- **Die finale graad 12-opgestelde tegniekklass** van tussen 15 en 20 minute moet 'n opsomming wees van wat in die drie jaar geleer is. Die klaswerk moet die leerder se tegniese vermoë en die ingewikkeldheid wat hulle bemeester het, demonstreer.
- **Die klas moet dus oefeninge bevat wat die volgende toon:**
  - Beginsels van veilige danspraktyk
  - Ontwikkelde fiksheidkomponente
  - Beginsels, eienskappe en styl van die hoofdansvorm
  - Die vlak van ingewikkeldheid wat in tegniek en bewegingswoordeskat bereik is
  - Kreatiwiteit binne die tegniese klas wat leerders toelaat om 'n gepersonaliseerde styl aan te bied en hul sterk punte na vore te bring
  - Gebruik van verskillende musiekgenres wat vir die leerders inspirerend is om musikaliteit te demonstreer.
  - Verseker dat die leerders op geskikte wyse versorg is en dat hulle op 'n gepaste wyse die eksamenklas kan betree en verlaat.

8.3.2 Solo

- Die solodans van 1–2 minute moet deur die onderwyser of 'n gas-choreograaf gehoreografeer word, of dit kan 'n uittreksel uit 'n professionele werk wees.
- Die solodans **moet** in die **hoofdansvorm** wees.
- Die solo moet die vlak van ingewikkeldheid wat die leerder bereik het, demonstreer. Dit moet nie te maklik of te moeilik wees nie en moet die leerder se talente of wat bereik is, vertoon.
- Elke leerder moet die solodans verpersoonlik en sy/haar eie unieke uitdrukking en vertolking daarvan gee.
- **Leerders moet die volgende in die solodans demonstreer:**
  - Styl, beginsels, tegniek uitgevoer op die hoogste moontlike vlak
  - Verpersoonliking dans – begin, middel en einde
  - Musikaliteit
  - Ruimtegebruik – rigtings, vlakke, ens.
  - Dinamika – lig en skaduwee
  - Fokus, projeksie en opvoeringskwaliteit
  - Vir hoë presteerders kan jy of hulle meer tot die solo bydra en meer ingewikkelde tegnieke en stappe insluit.

8.3.3 Improvisasie

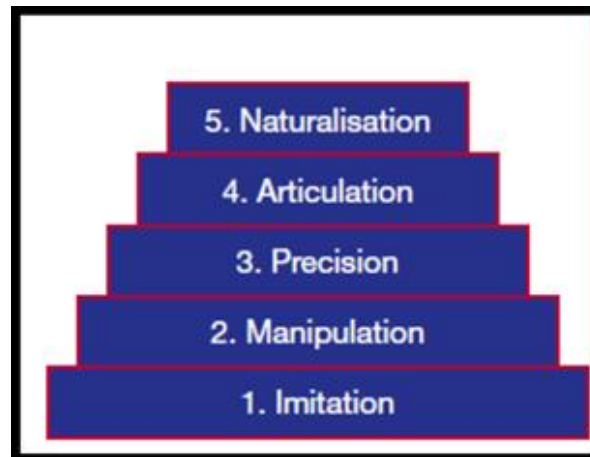
- Die improvisasie-afdeling is uiters belangrik in die eksamen aangesien dit 'n insig bied in die kandidaat se bemeestering van sy/haar liggaam, spontaneïteit en dansvloeiendheid.
- Leerders moes improvisasievaardighede gedurende die VOO-fase ontwikkel het.
- Leerders hoef nie in hul eie hoofdansvorm te improviseer nie. Hulle mag enige of 'n kombinasie van dansstyle gebruik. Die idee is om improvisasie te gebruik om unieke en nuwe bewegings te skep. Eksaminatore sal kyk na vryheid van beweging, kwaliteit van beweging, verbeelding, selfvertroue en musikaliteit.
- In die finale eksamen word daar vir leerders 'n keuse gegee om alleen of in 'n duet, trio of groep te improviseer. As 'n leerder alleen improviseer, moet dit ongeveer 1 minuut lank wees. As leerders met ander improviseer, moet die improvisasie ongeveer 2 minute duur om eksaminatore tyd te gee om al die kandidate te sien.
- Leerders sal 'n ongesiene stimulus kry op die dag van hul eksamen. Dit kan prentjies, rekwisiete, gedigte, teks of woorde, ens. wees.
- Leerders het 4 minute tyd om voor te berei waartydens die musiek gespeel word, voor hul finale aanbieding.

9. ADMINISTRASIE VAN DIE FINALE PRAKTIESE EKSAMEN EN MODERERING

- Provinsiale eksamenafdelings stel aan 'n eksterne nasienpaneel van minstens drie nasieners wat die volgende insluit:
  - Provinsiale interne moderator – Vakadviseur/Senior kurrikulumbepanner/DBO aangestelde amptenaar
  - Provinsiale hoofnasiener – hoofonderwysers
  - Nasiener(s) – lei onderwysers/onderwysers (om ten minste een kundige in die betrokke hoofdansvorm in te sluit)
- Praktiese eindeksamens word tussen Augustus en September afgelê. Die maksimum duur vir die hele praktiese danseksamenproses is 6 weke in kwartaal 3.
- Provinsies tref die reëlings rakende die praktiese NSS-eindeksamens vir graad 12. Dit sluit in:
  - Samestelling van 'n eksamenrooster
  - Kommunikasie met die onderwysers en skole
  - Organisering van lokale en tye
  - Aanstelling en opleiding van die nasienpaneel
- Daar word van onderwysers verwag om teenwoordig te wees met die nasieners om die eksamen te fasiliteer en te lei, hul praktiese jaarpunte (SGA) aan te bied en die eksamens te verfilm.

10. OPNAME EN VERSLAGDOENING**10.1 Dave se Taksonomie <https://www.researchgate.net/>**

Hierdie taksonomie moet saam met die nasienrubriek gebruik word om die toekenning van punte in Vraestel 2 se praktiese eksamens te lei.

Vlak	Definisie
Naboots	Die vermoë om jou gedrag volgens iemand anders waar te neem en te volg. Op hierdie vlak kopieer jy eenvoudig iemand anders of herhaal iemand se aksies na waarnemings
Manipuleer	Die vermoë om sekere aksies uit te voer deur jou geheue of instruksies te volg. Op hierdie vlak kan jy 'n taak van skriftelike of mondelinge instruksies uitvoer.
Akkuraatheid	Die vermoë om sekere aksies uit te voer met 'n mate van kundigheid en sonder hulp of ingryping van ander. Op hierdie vlak is jy in staat om vaardighede uit te voer met 'n hoë mate van akkuraatheid en noukeurigheid en met min foute.
Artikulasie	Die vermoë om verskeie aksies aan te pas en te integreer om metodes te ontwikkel om aan verskillende en nuwe vereistes te voldoen. Op hierdie vlak is jou vaardighede so goed ontwikkel dat jy die beweging kan verander om aan spesiale vereistes te voldoen of om aan 'n probleemsituasie te voldoen.
Naturalisasie	Die vermoë om aksies op 'n outomatiese, intuïtiewe of onbewustelike manier uit te voer. Op hierdie vlak is jou prestasie outomaties met min fisiese of geestelike inspanning. Jou prestasie het tweede-natuur of natuurlik geword, sonder dat jy veel daaraan hoef te dink.

10.2 Nasienrubriek/Vlakbeskrywings

VLAK 7: UITSONDERLIK	
95–100%	Gevorderde begrip en bemeestering van tegnieke , uitvoering en interpretering van bewegings. Die leerder het 'n gevorderde ervaring van opvoering en 'n sterk ontwikkelde reeks bewegings en vermoëns.
90–94%	Gevorderde begrip en bemeestering van tegnieke ,. Uitstekende opvoeringsgehalte. Neem baie deel aan alle aspekte van die werk. 'n Wye verskeidenheid bewegings is deurgaans bevestig en gedemonstreer.
85–89%	Tegniek is deurgaans goed gevestig . Opvoering en interpretering van bewegings gewys met betekenis en begrip van die bedoeling. Vertoon spesiale opvoeringsgehalte en 'n wye verskeidenheid bewegings. Baie selfversekerd en goed voorbereid op alle terreine van die eksamen, met aandag aan detail.
80–84%	Tegniek bevestig en verstaan . Opvoering en interpretering van bewegings gewys met begrip van die bedoeling. Wys opvoeringsgehalte en 'n goeie verskeidenheid bewegings. Het baie hard gewerk om hierdie vlak op skool te bereik. Goed voorbereid op alle areas van die eksamen, met aandag aan detail.
Improvisasie: Verbeeldingryk, interpreteer en kan eie interpretasie van 'n stimulus, situasie, bewegings, musiek oombliklik kreatief kommunikeer, neem risiko's, eksperimentering is teenwoordig.	
VLAK 6: VERDIENSTELIK	
75–79%	Tegniek bevestig - die leerder het natuurlik hard gewerk om dit vas te stel. Tree op met selfvertroue en fokus. Het die beste gedoen wat hy/sy kan binne sy/haar fisiese beperkings en wys 'n verskeidenheid van bewegings. Wys vermoë. Al die areas van die eksamen goed gehanteer – gee aandag aan detail.
70–74%	Tegniek wys begrip . Tree op met selfvertroue. Het tot die beste van sy/haar vermoëns gewerk en 'n verskeidenheid bewegings gewys. Al die areas van die eksamen word met moeite aangebied.
Improvisasie: verbeeldingryke, individuele interpretasie poging aangewend, interpreteer 'n stimulus, situasie, bewegings, musiek met kreatiwiteit.	
VLAK 5: BEDUIDENDE VERMOË	
65–69%	Tegniek op sommige plekke bevestig . Ken werk en dit word sonder foute aangebied - selfvertroue en bevestigde opvoerings word op plekke gewys. 'n Reeks bewegings gedemonstreer is, maar is op plekke beperk.
60–64%	Tegniek op 'n basiese vlak bevestig . Tree op met selfvertroue sonder foute. Omvang van beweging is beperk. Doen moeite en fokus in alle werk.
Improvisasie: verbeeldingryk, probeer individuele interpretasie, interpreteer 'n stimulus, situasie, bewegings, musiek met kreatiwiteit.	
VLAK 4: BEVREDIGEND	
55–59%	Tegniek op 'n basiese vlak bevestig . Opvoering op plekke. Sommige omvang van beweging en moeite gewys.
50–54%	Tegniek is nie altyd duidelik nie . Opvoering wys selfvertroue op plekke. Beperkte omvang van beweging, maar moeite is gewys
Improvisasie: sukkel om 'n stimulus, situasie, bewegings en musiek in die oomblik te interpreteer.	
VLAK 3: MIDDELMATIG	
45–49%	Tegniek en opvoering is minimaal, maar wys selfvertroue op sekere plekke . Werk is redelik verseker. Beperkte omvang van beweging en moeite is gewys.
40–44%	Tegniek is swak en opvoering is minimaal, maar ken die werk . Beperkte omvang van beweging en moeite word op plekke gewys.
Improvisasie: Sukkel om 'n stimulus, situasie, bewegings en musiek in die oomblik te interpreteer	
VLAK 2: ELEMENTÊR	
35–39%	Tegniek en opvoering ontbreek . Die leerder ken sy/haar werk en tree op met minimale selfvertroue en teenstrydige moeite. Beperkte omvang van beweging
30–34%	Tegniek en opvoering is nie duidelik nie . Die leerder ken die meeste van sy/haar werk. Geen omvang van beweging nie, beperk in alle aspekte van dans. Minimale moeite gewys.
Improvisasie: Kan nie mening maak van die stimulus, situasie, beweging en musiek in die oomblik nie.	
VLAK 1: NIE BEHAAL NIE	
20–29%	Ken nie die werk nie en alle elemente van die eksamen wys gebrek aan voorbereiding. Tegniek nie regdeur bevestig nie, gebrek aan opvoering en het geen omvang van beweging nie.
1–19%	Geen bewyse van drie jaar se voorbereiding nie . Ken nie al die werk nie. Klaswerk/solo- en improvisasievaardighede is minimaal. Geen begrip van die dansbeginsels nie. Geen selfvertroue en geen opvoering word gewys nie.
Improvisasie: Voldoen nie aan die vereistes van hierdie vak nie.	

LET WEL: Evalueer die leerder holisties sodra al drie afdelings voltooi is en ken dan die finale punt toe op grond van die leerder se algehele vermoë.

10.3 Punteverandering vir die Drie Afdelings van die Praktiese Eksamen

IMPROVISASIE		SOLO		KLASWERK	
1	5 %	1	3 %	1	2 %
2	10 %	2	7 %	2	4 %
3	15 %	3	10 %	3	6 %
4	20 %	4	13 %	4	8 %
5	25 %	5	17 %	5	10 %
6	30 %	6	20 %	6	12 %
7	35 %	7	23 %	7	14 %
8	40 %	8	27 %	8	16 %
9	45 %	9	30 %	9	18 %
10	50 %	10	33 %	10	20 %
11	55 %	11	37 %	11	22 %
12	60 %	12	40 %	12	24 %
13	65 %	13	43 %	13	26 %
14	70 %	14	47 %	14	28 %
15	75 %	15	50 %	15	30 %
16	80 %	16	53 %	16	32 %
17	85 %	17	57 %	17	34 %
18	90 %	18	60 %	18	36 %
19	95 %	19	63 %	19	38 %
20	100 %	20	67 %	20	40 %
		21	70 %	21	42 %
		22	73 %	22	44 %
		23	77 %	23	46 %
		24	80 %	24	48 %
		25	83 %	25	50 %
		26	87 %	26	52 %
		27	90 %	27	54 %
		28	93 %	28	56 %
		29	97 %	29	58 %
		30	100 %	30	60 %
				31	62 %
				32	64 %
				33	66 %
				34	68 %
				35	70 %
				36	72 %
				37	74 %
				38	76 %
				39	78 %
				40	80 %
				41	82 %
				42	84 %
				43	86 %
				44	88 %
				45	90 %
				46	92 %
				47	94 %
				48	96 %
				49	98 %
				50	100 %

10.4 Puntelys (om saam met die nasienrubriek/Dave se taksonomie te gebruik)

NAAM VAN SKOOL: NAAM VAN ONDERWYSER(S): 1. 2. DATUM VAN FINALE GRAAD 12-EKSAMEN: NAAM EN HANDTEKENING VAN AANGESTELDE NASIENER:	Leeders Van en Naam						
Tegniese klas		1.	2.	3.	4.	5.	6.
Herroeping van solo							
Fiksheidskomponente							
Beginsels/eienskappe van die hoofdansvorm en tegniek van dans							
Vlak van ingewikkeldheid - bewegingswoordeskaf, opvoeringskwaliteit							
Subtotaal	50						
Opgestelde Solo							
Gesikte begin en einde en personalisering van die solo met eie unieke styl, aandag aan detail							
Bewegingskwaliteit (oorgange, vloei, toewyding, energie, dinamika)							
Opvoering (uitdrukking, interpretasie, selfvertroue, fokus, teenwoordigheid, projeksie, toewyding)							
Musikaliteit en veranderende dinamika							
Subtotaal	30						
Improvisasie							
Struktuur: Begin, einde. Kreatiewe gebruik van ruimte							
Interpreteer stimulus: Verbeelding, kreatiwiteit, innoverend, neem risiko's							
Toegewyd, energiek, gefokus, selfversekerd							
Reaksie op musiek							
Subtotaal	20						
TOTAAL	100						
FINALE HOLISTIESE PUNT	100						

11. DANSERS MET ERNSTIGE SIEKTES OF BESERINGS

Die praktiese komponent van Dansstudies is 'n onontbeerlike deel van die vak. Dit tel 50% van die punt vir die finale eksterne eksamen, 50% van die skoolgebaseerde assessering en 50% van die PAT'e. Leerders kan nie die vak slegs op grond van die teorievraestelle slaag nie. Onderwysers moet alle moontlike voorsorg tref om te voorkom dat beserings tydens dansklasse en repetisies plaasvind.

Dit gebeur egter soms dat dit vir 'n leerder onmoontlik is om die praktiese komponente in graad 12 te voltooi as gevolg van 'n ernstige siekte of besering.

Elke geval sal individueel deur die provinsiale departement geëvalueer word ten opsigte van die volgende riglyne:

- Let daarop dat swangerskap nóg 'n siekte nóg 'n besering is. Swanger leerders kan toegelaat word om hulle praktiese eksamen vroeër af te lê indien hulle onderwysers van mening is dat hulle gereed is, of hulle kan die praktiese eksamen uitstel tot ná die bevalling. Hulle sal 'onvolledige'-matriekuitslae kry totdat hulle die eksamen afgelê het.
- Sou die leerder beseer word aan die einde van graad 11 of vroeg in die graad 12-skooljaar tot so 'n mate dat hulle nie binne die toegelate tydperk kan herstel nie, kan hulle aansoek doen om toestemming te kry om na 'n ander vak oor te skakel.

Die volgende prosedure word benodig:

- Aansoek moet gedoen word by die provinsiale onderwyshoof met 'n motiverende brief van die skoolhoof en die ouers/voog.
- Die aansoek moet vergesel word van 'n doktersertifikaat wat nie ouer as een week is nie, vir toestemming vir 'n vrystelling. Die doktersertifikaat moet ondersteunende bewyse lewer, soos X-strale/bloedtoetse.
- Indien 'n ernstige siekte of besering voorkom nadat die leerder reeds die grootste deel van die SGA's en PAT'e voltooi het, en indien die leerder waarskynlik nie betyds gaan herstel om die praktiese eksamen in die graad 12-jaar af te lê nie, kan hy/sy aansoek doen om 'n omvangryke navorsingsprojek in die plek van die finale praktiese eksamen te doen.
- Die kandidaat moet 'n onlangse mediese sertifikaat voorlê.

11.1 Riglyne vir 'n Navorsingstaak

- Kandidate moet deeglike navorsing oor 'n dansonderwerp doen. Dit mag gebaseer word op:
  - Onderwerp 1: Veilige danspraktyk en gesondheidsorg
  - Onderwerp 2: Improvisasie en komposisie
  - Onderwerp 3: Dansgeskiedenis en -geletterdheid
- Die skriftelike navorsing moet 'n minimum van 1 500 woorde beslaan en is uit 100 punte.
- Dit moet op die eerste dag van die finale eksamen soos in die betrokke skool geskeduleer is, in die harde kopie deur die onderwyser by die nasienpaneel voorgelê word.
- 'n Afskrif van die oorspronklike moet ook voorsien word.
- Nasieners merk dan die navorsingstaak nadat die eksamen by die skool afgehandel is.

11.2 Nasienkriteria

- Geskiktheid van die onderwerp
- Beplanning en uitvoer van die navorsing
- Deeglike kennis en begrip van die onderwerp
- Struktuur en logiese, samehangende skryfwerk
- Relevante keuse van inligting
- Finale aanbieding van inligting
- Verwysings moet verskeie bronne insluit
- Alle kandidate moet 'n sertifikaat van egtheid voorlê, wat onderteken is deur beide die onderwyser en leerder.
Straf vir plagiaat = 0 punte

11.3 Onderwyser se Verantwoordelikheid

- Die navorsingstaak vereis dieselfde noukeurigheid as die voorbereiding vir 'n praktiese eksamen.
- Onderwysers moet die navorsingsproses lei en gereeld terugvoer gee vir verbetering.
- Leerders wat nie die praktiese eksamen aflê sonder deeglike bewyse van 'n dokter/hospitaal dat die kandidaat nie binne die jaar of binne drie maande na die matriekeksamen die eksamen kan aflê nie, sal 'n onvolledige matriekulasiepunt ontvang.
- Die navorsingsprojek kan slegs in haglike omstandighede oorweeg word, bv. 'n operasie wat liggaamsbeweging beperk/breek/breuk van 'n been/geskeurde ligamente, spiere/hospitalisasie as gevolg van ernstige siekte/ernstige geestesongesteldheid wat vereis dat die kandidaat geïnstusionaliseer word, ens.
- Geringe beserings of siektes word nie aanvaar nie, aangesien die kandidaat binne die jaar kan vra vir 'n vertraagde eksamendatum.
- Alle aansoeke moet minstens 'n maand voor die datum van die finale praktiese eksamen by die provinsiale eksamenafdeling ingedien word, behalwe in geval van 'n ongeluk of noodgeval.
- As dit nie gedoen word nie, sal die kandidaat 'n onvolledige matriekulasie-uitslag hê.

11.4 Navorsingstaak Nasienrubriek/Vlakbeskrywers) om saam met die nasienkriteria te gebruik. Die navorsing moet holisties nagesien word en moet teen die rubriek beoordeel word).

VLAK 7: UITSTAANDE	
90–100%	Duidelike bewyse van toepaslike agtergrondnavorsing wat streng en vakkundig is. Die verslag moet uitstekend georganiseer en aangebied word en duidelik geskryf word. Uitstekend aangebied wat voldoen aan al die kriteria vir nasien en meer.
80–89%	'n Uitstaande skriftelike navorsing. Die leerder wys 'n gedetailleerde begrip van die onderwerp, wys hoë vlak van denke en aanbiedingsvaardighede.
VLAK 6: VERDIENSTELIK	
70–79%	Sommige kwessies is miskien oor die hoof gesien, maar daar moet 'n goed ontwikkelde projek wees, wat voorstel dat die kandidaat, diepgaande navorsing oor die onderwerp gedoen het. Die verslag moet georganiseer en volgens 'n hoë standaard geskryf word.
VLAK 5: BEDUIDENDE VERMOË	
60–69%	Die voorlegging en organisering van die navorsing moet duidelik wees. Daar is miskien tekens van swakheid, maar die begrip van die onderwerp moet oor die algemeen goed wees.
VLAK 4: BEVREDIGEND	
50–59%	Die voorlegging en organisering van die navorsing moet redelik duidelik wees. Daar is tekens van swakheid, maar die begrip van die onderwerp moet plek-plek duidelik wees.
VLAK 3: MIDDELMATIG	
40–49%	Gebrek aan begrip in navorsingsmetodologie en voorlegging. Die kandidaat het werk weergegee vanuit 'n bron met min begrip. Daar is tekens van verwarring oor meer komplekse materiaal.
VLAK 2: ELEMENTÊR	
30–39%	Minimale navorsing is behandel met beperkte begrip van die onderwerp en navorsingsvaardighede.
VLAK 1: NIE BEHAAL NIE	
0–29%	Geen navorsing is gedoen om die onderwerp te bekragtig nie. Voldoen nie aan die vereiste strengheid van die projek nie

12. HULPBRONNE WAT VIR DANSSTUDIES GEBRUIK MOET WORD

- Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring
- Nasionale Kurrikulumverklaring
- KABV Hersiene Hoofstuk 4
- DBO PAT-riglyne
- Nasionale Herstel-JOP'e
- Excellent Dansstudies Leerderboek en Onderwysersgids
- Edumedia-hulpbronne: Die volgende hulpbronne vir Dansstudies-onderwysers en -leerders is by Edumedia beskikbaar: Tel: 021 689 9536; Faks: 021 685 7421; E-pos: Edumedia@westerncape.gov.za; Webtuiste: <http://edumedia.wcape.school.za/catalog>:
  - Dansteorie en Geskiedenis Onderwyserhulpbronnepak
  - Dansgeskiedenis en –Teoriestudiegids Graad 10–12
  - Anatomie en Gesondheidsorgstudiegids Graad 10–12
  - Dansstudies: Onderrig Improvisasie, Choreografie en Produksie DVD en Onderwysersgids
  - Kontemporêre dans vasgestelde solo en Afrika-dans – voorbeeld
  - DVD's oor sekere voorgeskrewe danswerke

13. SLOT

Hierdie Eksameneriglyne-dokument is bedoel om die assesseringsaspirasies wat in die *KABV*-dokument voorgestaan word, te verwoord. Dit is derhalwe nie 'n plaasvervanger van die *KABV*-dokument, wat onderwysers vir onderrig moet gebruik, nie.

Kwalitatiewe kurrikulum-dekking, soos uiteengesit in die *KABV*, kan nie oorbeklemtoon word nie.